

คู่มือโครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568
โครงการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

1. ความสอดคล้อง

1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ : ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

1.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น : การเติบโตอย่างยั่งยืน

- แผนแม่บทย่อย : การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตร

ทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและค่ามาตรฐานสากล

2. หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง กรุงเทพฯและปริมณฑลได้ประสบปัญหาหมอกควันปกคลุมและเกิดมลพิษทางอากาศเป็นประจำทุกปี โดยมีสาเหตุหลักมาจากการเผาในที่โล่ง ทั้งในพื้นที่ป่าและพื้นที่การเกษตร ซึ่งการเผาดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก รวมทั้งยังส่งผลเสียต่อการทำอาชีพการเกษตรโดยตรง กล่าวคือ ทำให้ดินเสื่อมโทรม ขาดความอุดมสมบูรณ์ ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ผลผลิตที่ได้รับต่ำกว่าที่ควรจะเป็น รัฐบาลจึงได้ให้ความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับผิดชอบดำเนินการควบคุมการเผาในพื้นที่การเกษตร และมอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร ที่มีเป้าหมายในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้เกษตรกรตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น และนำเสนอทางเลือกในการใช้เทคโนโลยีการเกษตรเพื่อการบริหารจัดการพื้นที่และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรทดแทนการเผา สร้างการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผา รวมทั้งสร้างต้นแบบในการทำการเกษตรปลอดการเผาเพื่อสนับสนุนการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตรในระยะต่อไป ประเทศไทยมีพื้นที่เขตเกษตรกรรม 153,184,527 ไร่ หรือร้อยละ 47.77 ของพื้นที่ประเทศไทย เพื่รองรับเกษตรกรจำนวน 5.8 ล้านครัวเรือน มีการผลิตพืชผลทางการเกษตรกว่า 200 ชนิด เกิดวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรหลายประเภท เช่น ฟางข้าว ใบไม้ เปลือกผลไม้ เปลือกถั่ว แกลบ และซังข้าวโพด วัสดุเหล่านี้มีปริมาณมากและเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในแต่ละปีมีปริมาณวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรประมาณ 80 ล้านตัน คิดเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจประมาณ 100,000 ล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2565). ข้อมูลสถิติการเกษตร) เกษตรกรและชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการพื้นที่และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ จึงไม่มีการวางแผนในการจัดการพื้นที่และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เกษตรกรมักเผาเศษวัสดุในพื้นที่เพื่อทำการเกษตรฤดูถัดไปหรือทิ้งไม่นำมาใช้ประโยชน์ ซึ่งวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมีปริมาณมากและเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้หลากหลาย เกิดประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และ

สิ่งแวดล้อม ด้วยการส่งเสริมให้เกษตรกรและชุมชนบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรปลูกพืชใช้น้ำน้อย และนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า ลดต้นทุนการผลิต สร้างเพิ่มรายได้ เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายในการบริหารจัดการพื้นที่และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการพื้นที่ด้วยการปลูกพืชใช้น้ำน้อย และการสร้างมูลค่าเพิ่มวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร จะเกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรและชุมชน ดังนี้

ด้านเศรษฐกิจ

การแปรรูปวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่ม การสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรจะช่วยสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรและชุมชน เพิ่มโอกาสในการจ้างงาน และลดการพึ่งพารายได้จากภาคเกษตรกรรม การนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาใช้ประโยชน์ ช่วยลดต้นทุนการผลิตของภาคเกษตรกรรม และยกระดับคุณภาพชีวิต โดยการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาสร้างให้เกิดประโยชน์อาทิ ประโยชน์ โภคเภสัชภัณฑ์ การเผา คิดมูลค่า N 6.9 กก./ไร่ คิดเป็นมูลค่า 79 บาท/ไร่ P 0.8 กก./ไร่ คิดเป็นมูลค่า 10 บาท/ไร่ K 15.6 กก./ไร่ คิดเป็นมูลค่า 172 บาท/ไร่ รวมลดต้นทุน 261 บาท/ไร่ ผลิตปุ๋ยหมัก ราคาขาย 6 บาท/กก. เลี้ยงสัตว์ ฟางข้าวหมักลดต้นทุน 3.83 บาท/กก. ถ่านอัดแท่ง ราคาขาย 20 บาท/กก. เพาะเห็ด ราคาขาย 110 บาท/กก. ผลิตฟางอัดฟ่อน ราคาขาย 30 บาท/ก้อน ผลิตวัสดุปลูก ราคาขาย 3-10 บาท/กก. ส่งจำหน่ายโรงไฟฟ้าชีวมวล ราคาเฉลี่ย 600 – 1,700 บาท/ตัน ตามชนิดของชีวมวล (มูลนิธิพลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม) ข้อมูลการรับซื้อเชื้อเพลิงชีวมวลประเภทต่าง ๆ ของโรงไฟฟ้าชีวมวลในประเทศไทย ปี 2565 ทั้งสิ้น 79 แห่ง* ประกอบด้วย ภาคเหนือ 17 แห่ง ภาคกลาง 22 แห่ง ภาคใต้ 14 แห่ง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 26 แห่ง เมื่อแบ่งตามประเภทชีวมวลที่รับซื้อ ประกอบด้วยชีวมวลประเภทพืชเศรษฐกิจ 66 แห่ง (ข้าว อ้อย ข้าวโพด มันสำปะหลัง มะพร้าว และปาล์ม) ชีวมวลประเภทไม้ 45 แห่ง (ไม้ยางพารา ไม้ยูคาลิปตัส ไม้เบญจพรรณ และไม้ชนิดอื่นๆ) ชีวมวลอื่น ๆ 7 แห่ง (ไม้ไผ่ ใบไม้ หญ้าเนเปียร์ รากไม้ และน้ำกากส่า) (กองวิจัย คำนวณพลังงาน กลุ่มชีวมวล โดย ร.ท. ศักดิ์สิทธิ์ รัตนปริชาชัย) รวมถึงสามารถสร้างรายได้เสริมจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร อาทิ ผลิตรถรางต้นไม้จากฟางข้าวจำหน่ายในตลาดชุมชน ได้เฉลี่ย 720 บาท/ครัวเรือน/ปี สำหรับในพื้นที่นาข้าว เมื่อนำฟางข้าวออกจากพื้นที่แล้ว เกษตรกรสามารถวางแผนการเพาะปลูกพืชใช้น้ำน้อยในฤดูแล้งช่วงเดือนพฤศจิกายน - เดือนเมษายน สร้างรายได้เพิ่มแก่เกษตรกร 1,009 – 34,889 บาท/ไร่/ฤดูเพาะปลูก ขึ้นกับชนิดพืช (ข้อมูลโครงการส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อยเสริมสร้างรายได้แก่เกษตรกร ปี 2563 – 2566. กลุ่มส่งเสริมระบบการผลิตข้าว. สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร) อีกทั้งลดต้นทุนการผลิตในการบริหารจัดการน้ำเนื่องจากใช้น้ำน้อยกว่าปลูกข้าวและลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยในการทำนาปี เนื่องจากซากพืชใช้น้ำน้อยและไนโตรเจนจากพืชตระกูลถั่ว ตลอดจนเพิ่มผลผลิตพืชเศรษฐกิจบางชนิด เช่น ถั่วเหลือง และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

ด้านสิ่งแวดล้อม

การทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้วยการบริหารจัดการพื้นที่การเกษตร ลดการเผาทิ้งวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร จะช่วยลดปัญหามลพิษทางอากาศและสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างเช่น การเผาวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรก่อให้เกิดก๊าซพิษ เช่น ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ออกไซด์ของไนโตรเจน และฝุ่นละอองขนาดเล็ก ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการปลูกพืชใช้น้ำน้อยแทนการทํานาปรางยังช่วยลดการใช้น้ำในการทํานาปราง ลดการปลดปล่อยก๊าซมีเทนสู่ชั้นบรรยากาศ ลดการปลดปล่อยไนตรัสออกไซด์จากการใส่ปุ๋ยเคมี

ด้านสังคม

การส่งเสริมให้เกษตรกรและชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่ และจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร จะเกิดความร่วมมือและเครือข่ายความร่วมมือในชุมชน ส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็งเกิดการพัฒนาย่างยั่งยืน กรมส่งเสริมการเกษตรมีบทบาทภารกิจในการส่งเสริมและพัฒนา ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตร ระบบการผลิต และการบริหารจัดการสินค้าเกษตร ที่มีเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้วยการสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกร มีความตระหนักถึงความสำคัญในการร่วมมือเพื่อบริหารจัดการพื้นที่การเกษตร ด้วยการปลูกพืชใช้น้ำน้อย และจัดการวัสดุเหลือใช้ และผลพลอยได้จากการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ ลดความสูญเสียและต้องทำลายทิ้งโดยเปล่าประโยชน์ อาทิ ฟางข้าว ตอซังข้าว ใบอ้อย ทะลายปาล์ม กิ่งไม้ ขุยมะพร้าว ซังข้าวโพด เปลือกและกะลากาแฟ ผลไม้ที่ไม่ผ่านมาตรฐานหรือเศษเหลือจากการแปรรูปผลผลิตต่าง ๆ โดยการบริหารจัดการสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้ส่งเสริมให้เกษตรกรและชุมชน เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมกิจกรรมส่งเสริมการลดการเผาในพื้นที่การเกษตรและการบริหารจัดการพื้นที่ โดยเน้นให้เกษตรกรได้เรียนรู้การบริหารจัดการพื้นที่และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร สร้างมูลค่าเพิ่ม สร้างผลิตภัณฑ์ และนวัตกรรมชุมชน ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ประโยชน์พื้นที่ การผลิตของครัวเรือน แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร เพื่อการประเมินสภาพปัญหาต่าง ๆ ค้นหาศักยภาพพื้นที่ โดยกระบวนการเรียนรู้แบบเกษตรกรมีส่วนร่วม นำไปสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่และกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรแบบองค์รวม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของเกษตรกรและชุมชนในการกำหนดเป้าหมาย และร่วมมือขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาการเกษตรของชุมชนได้

3. วัตถุประสงค์

- 3.1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเกษตรเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่การเกษตร
- 3.2 ส่งเสริมการบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรด้วยการปลูกพืชใช้น้ำน้อย

4. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

4.1 พื้นที่เป้าหมาย จำนวน 76 จังหวัด และกรุงเทพมหานคร

- 4.1.1 พื้นที่ดำเนินการเรียนรู้ จำนวน 76 จังหวัด และกรุงเทพมหานคร
- 4.1.2 พื้นที่แปลงขยายผลการใช้จุลินทรีย์ย่อยสลายตอซัง จำนวน 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น นครราชสีมา นครสวรรค์ ร้อยเอ็ด และจังหวัดอุบลราชธานี

4.1.3 พื้นที่แปลงเรียนรู้การบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมปลูกพืชใช้น้ำน้อย พื้นที่ 5,000 ไร่ จำนวน 48 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ชัยนาท สระบุรี ลพบุรี พระนครศรีอยุธยา เพชรบุรี กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี ฉะเชิงเทรา จันทบุรี ชลบุรี ตราด สระแก้ว นครพนม สกลนคร ศรีสะเกษ อุบลราชธานี กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครราชสีมา มหาสารคาม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด สุรินทร์ หนองคาย หนองบัวลำภู อ่างทอง อุดรธานี เลย กำแพงเพชร เชียงราย ตาก นครสวรรค์ พะเยา พิจิตร แพร่ พิษณุโลก ลำปาง สุโขทัย อุทัยธานี เชียงใหม่ น่าน เพชรบูรณ์ ลำพูน และจังหวัดอุดรดิตถ์

4.1.4 พื้นที่แปลงทดสอบกิจกรรมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จำนวน 10 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดลพบุรี กาญจนบุรี สระแก้ว ขอนแก่น นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุราษฎร์ธานี เชียงใหม่ น่าน และจังหวัด นครสวรรค์

4.2 เกษตรกรเป้าหมาย 16,500 ราย

4.2.1 เกษตรกรทั่วไป จำนวน 11,460 ราย

4.2.2 เกษตรกรแปลงขยายผลการใช้จุลินทรีย์ย่อยสลายตอซัง

4.2.3 เกษตรกรแปลงเรียนรู้การบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมปลูกพืช ใช้น้ำน้อย จำนวน 5,000 ราย (ภาคผนวก 1)

4.2.4 เกษตรกรแปลงทดสอบกิจกรรมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จำนวน 10 ราย

4.2.5 เกษตรกรต้นแบบ การปรับเปลี่ยนชุมชน/ เกษตรกรต้นแบบลดการเผาในพื้นที่ปลูกข้าวโพด ตามหลัก R2 จำนวน 30 ราย

คุณสมบัติ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

1. เป็นเกษตรกรทำการเกษตรโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่เผา ใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีอย่างเหมาะสม เป็นต้น และขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร
2. เกษตรกรต้องไม่เป็นผู้มีรายชื่อเผาในพื้นที่เกษตรกรรมของตนเอง
3. ควรมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ หรือมีระบบการให้น้ำที่เหมาะสมเพียงพอสำหรับการ เพาะปลูกพืชใช้น้ำน้อยตลอดฤดูกาลผลิต

5. กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการขับเคลื่อนการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เพื่อขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่การเกษตร โดยใช้กลไกของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หรือศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) หรือศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) หรือกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ส่งเสริมการทำการเกษตรแปลงใหญ่ หรือเกษตรกร Young smart farmer หรือเกษตรกร Smart farmer หรือวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน หรือเกษตรกรที่สนใจเข้าร่วมโครงการ และเกษตรกรปลูกพืชใช้น้ำน้อย โดยให้มองเป็นเชิงพื้นที่ อำเภอ ตำบล ในการดำเนินการ มีวิธีการ ดังนี้

5.1.1 วิเคราะห์ปัญหา โดยใช้ข้อมูลจำนวน จุดสะสมความร้อน จากสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยี อวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) จากหน่วยงานภายในจังหวัด เช่น สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เป็นต้น นำไปวิเคราะห์ปัญหาเชิงพื้นที่ พื้นที่การเผา (ไร่) สถานการณ์การผลิตในพื้นที่ และความพร้อมของชุมชน เพื่อคัดเลือกพื้นที่และบุคคลเป้าหมายโครงการ

วิเคราะห์ปริมาณวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในจังหวัด โดยใช้ฐานข้อมูลจากระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร (<https://production.doae.go.th>) หรือฐานข้อมูลการปลูกพืชของแต่ละจังหวัด และข้อมูลวิชาการการเกิดวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรของแต่ละพืช เพื่อนำมาประเมินปริมาณวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในจังหวัด การบริหารจัดการพื้นที่ด้วยการปลูกพืชใช้น้ำน้อย และพิจารณาเลือกพื้นที่เป้าหมาย

พื้นที่ : ทรัพยากรธรรมชาติ ข้อมูลกายภาพ ชีวภาพ ภัยธรรมชาติ แหล่งน้ำ สาธารณูปโภค เส้นทางคมนาคม

คน : เกษตรกร YSF SF ออสม. องค์กรเกษตรกร วสช. ศพก. แปลงใหญ่ กลุ่มแม่บ้าน การเมืองการปกครอง สภาพสังคมครัวเรือนเกษตรกร ประเพณี วัฒนธรรม สภาพความเป็นอยู่ วิถีชีวิต อาชีพหลัก อาชีพรอง อาชีพเสริม (รายได้ ค่าจ้าง)

สินค้า : สินค้าการเกษตรหลัก (ต้นทุน ผลผลิต ราคา) การใช้เทคโนโลยีในการผลิต การใช้แรงงานในการผลิต ตลาดทั้งในชุมชน นอกชุมชน

วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร : ฟางข้าว ใบอ้อย ชังข้าวโพด กิ่งไม้ เปลือกผลไม้ เป็นต้น (ปริมาณ)

วิเคราะห์ข้อมูล : สถานการณ์ปัจจุบัน ศักยภาพ จุดเด่น ปัญหา ความรู้ที่ต้องการ

สร้างความรู้ความเข้าใจถึงผลดีของการเพิ่มมูลค่าผลผลิตหรือเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร และการบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรปลูกพืชใช้น้ำน้อย เกษตรกรสามารถลดต้นทุน ลดปัญหาหมอกควัน และสร้างสมดุลระบบนิเวศ ในชุมชนด้วยการจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง เสริมสร้างการเรียนรู้และจิตสำนึก

วิเคราะห์สถานการณ์ของพื้นที่โดยนำข้อมูลการใช้ประโยชน์พื้นที่ ข้อมูลการผลิตของครัวเรือน ข้อมูลจากแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร มาใช้วิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อประเมินสภาพปัจจุบัน ค้นหาศักยภาพ ปัญหาต่าง ๆ โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมเวทีเป็นผู้ร่วมกันวิเคราะห์ และทวนสอบความถูกต้องของข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่ กลุ่มเครือข่ายพัฒนาแนวทางแบบองค์รวม

ผลผลิต Output : กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ข้อมูลการขับเคลื่อนการเกษตรที่มีมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กรอบการวิเคราะห์ข้อมูลการขับเคลื่อนการทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยนำเข้า (Input)			ผลผลิต (Output)
ข้อมูล	ที่มาของข้อมูล (ทุติยภูมิ)	เทคนิคการวิเคราะห์	
1. จุดสะสมความร้อน	GISTDA ONEP กวก.	1. ปัจจัยภายใน - 7S - Value chain	1. ข้อมูลเชิงพื้นที่ที่แสดงการเพาะปลูก ข้าวนาปี นาปรัง และปลูกพืชหลังนา ซ้อนทับกับจุดสะสมความร้อนที่เกิด จากการเผาในพื้นที่การเกษตร
2. วัสดุเหลือใช้ทาง การเกษตร - ปริมาณวัสดุเหลือใช้ ทางการเกษตร - การสนับสนุนทาง วิชาการของการเกิด วัสดุเหลือใช้ทาง การเกษตร	กสก. กวก. พด.		
3. ข้อมูลการ เพาะปลูกข้าว พืช เครื่องจักรกล การใช้ ปุ๋ย ปริมาณน้ำฝน ความเหมาะสมของ พื้นที่ Agri Map และ แหล่งน้ำ	กสก. ชป. กรมอุตุฯ พด.	2. ปัจจัยภายใน - PESTEL - Diamond Model 3. สภาพแวดล้อม - 7Ps - SWOT analysis - Balance scorecard	2. ข้อมูลแสดงปริมาณวัสดุเหลือใช้ ทางการเกษตร ได้แก่ ฟางข้าว ใบอ้อย และอื่น ๆ ที่จะต้องจัดการนำไปใช้ ประโยชน์ให้เกิดมูลค่า 3. ข้อมูลแสดงการตลาด ความนิยม/ กระแสการบริโภค และความต้องการ เพาะปลูกพืชใช้น้ำน้อยแทนการทำนา ปรัง
4. การบริหารจัดการ พื้นที่ ด้วยพืชใช้น้ำ น้อย	กสก.	4. บริหารความเสี่ยง - Risk Management	4. ข้อมูลแสดงกิจกรรมด้านการเกษตร ที่ก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ได้แก่ การเผา และการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง ในเครื่องจักรกลการเกษตร
5. ข้อมูลสถานการณ์ ผลิตและตลาด	สศก. กข. พณ.	5. กำหนดกลยุทธ์ นำไปประกอบ การกำหนดกิจกรรม การเรียนรู้ใน บทวิเคราะห์ ปัจจัยที่มีผลต่อ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล	5. ข้อมูลแสดงรายได้เกษตรกรจาก การทำนา ประกอบด้วยต้นทุน ราคา ขาย รายได้
6. ข้อมูลเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร	กสก.	การกำหนดกิจกรรม การเรียนรู้ใน บทวิเคราะห์ ปัจจัยที่มีผลต่อ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล กระบวนการเรียนรู้ ของเกษตรกร	6. ข้อมูลแสดงบริบทของการมีส่วน ร่วมในการทำการเกษตรในพื้นที่ของ เกษตรกร 7. ข้อมูลสภาพแวดล้อมในพื้นที่ การเกษตร ความอุดมสมบูรณ์ ของดิน คุณภาพอากาศ

7. ข้อมูลต้นทุนการผลิต รายได้ของเกษตรกร	สศก. กสก. สนอ.		8. ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมการเกษตรของเกษตรกร 9. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางพัฒนา
---	----------------------	--	--

โดยบทวิเคราะห์จะแสดงผล ประกอบด้วย

1. แนวโน้มในด้านต่าง ๆ เช่น สถานการณ์การผลิต การตลาด สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม การเผาในพื้นที่การเกษตร
2. ผลกระทบทั้งด้านลบและด้านบวก กรณีไม่เปลี่ยนแปลงและยังคงดำเนินการผลิตและบริโภคแบบเดิม หรือมีการปรับเปลี่ยนปรับตัว ซึ่งจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการผลิต เศรษฐกิจครัวเรือน สิ่งแวดล้อม และสังคม
3. ปัญหา อุปสรรค ความท้าทาย
4. กลยุทธ์ที่ใช้เป็นแนวทางพัฒนา ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ

หมายเหตุ เกษตรจังหวัดและหัวหน้ากลุ่มทุกกลุ่มทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่สำนักงานเกษตรจังหวัด เขต ว่าจะได้ Output ตามคุณภาพมาตรฐาน และกรอบเวลาที่กำหนดเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

5.2 เวทีณรงค์สร้างการรับรู้และการเรียนรู้การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Day)

จัดทำโดย : สำนักงานเกษตรจังหวัด 76 จังหวัดและสำนักงานเกษตรพื้นที่กรุงเทพมหานคร

เป้าหมาย : จำนวนทั้งสิ้น 16,500 ราย ประกอบด้วย

1. เกษตรกร หรือ SF/YSF หรือเครือข่ายแปลงใหญ่ หรือ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หรือ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)
2. เกษตรกรแปลงทดสอบเพื่อขยายผลการใช้จุลินทรีย์ย่อยสลายต่อซัง
3. เกษตรกรแปลงเรียนรู้ปลูกพืชใช้น้ำน้อย
4. เกษตรกรแปลงทดสอบกิจกรรมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
5. เกษตรกรแปลงทดสอบการปรับเปลี่ยนชุมชน/ เกษตรกรต้นแบบลดการเผาในพื้นที่ปลูกข้าวโพดตามหลัก R2

5.2.1 รูปแบบการจัดงาน : จัดเวทีการถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบฐานการเรียนรู้ นำเสนอความรู้ผ่านกิจกรรมแบบเกษตรกรมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตามฐานการเรียนรู้ และร่วมแสดงความคิดเห็น

5.2.2 องค์ประกอบของการจัดงาน ประกอบด้วย

1) ฐานการเรียนรู้แสดงบทบาทภารกิจของหน่วยงานภาคี กิจกรรมการส่งเสริม สนับสนุน การทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมการรับมือ และปรับตัว ที่สอดคล้องกับกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย และบริบทในพื้นที่ เช่น ไม่เผาในพื้นที่การเกษตร สร้างมูลค่าวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร การจัดการดิน การจัดการน้ำ การใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศเพื่อการวางแผนการผลิต การเพาะปลูกอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง เทคโนโลยี นวัตกรรม และการเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตร

2) กิจกรรมการเรียนรู้ เกษตรกรสามารถร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ในฐานต่าง ๆ โดยจัดให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึงแบบเวียนฐาน และ/หรือออกร้านแสดงสินค้า

3) มีการประเมินผลการเรียนรู้ของเกษตรกร ก่อนและหลังดำเนินกิจกรรมฐานการเรียนรู้ผ่านระบบการประเมินผลออนไลน์ (ภาคผนวก 2) Pre-Test /Post-Test

3.1) การประเมินผลการเรียนรู้ของเกษตรกรก่อนดำเนินกิจกรรมเวทีณรงค์สร้างการรับรู้และการเรียนรู้การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Day) ช่วงเวลาดำเนินการเดือนพฤศจิกายน 2567 - มกราคม 2568 (Pre-Test)

3.2) การประเมินผลการเรียนรู้ของเกษตรกรหลังดำเนินกิจกรรมเวทีณรงค์สร้างการรับรู้และการเรียนรู้การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Day) ช่วงเวลาดำเนินการเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2568 (Post- Test)

5.2.3 ประเด็นการเรียนรู้ในแต่ละฐานการเรียนรู้ เป็นประเด็นที่ง่ายต่อการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และสอดคล้องต่อบริบทของเกษตรกรในพื้นที่ ดังนี้

1) ผลกระทบที่เกิดจากการเผาต่อสุขภาพของประชาชน สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ โดยผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ได้แก่ โรคระบบทางเดินหายใจ โรคหัวใจ โรคมะเร็ง เป็นต้น ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ มลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ มลพิษทางดิน และภาวะโลกร้อน ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ได้แก่ สูญเสียผลผลิตทางการเกษตร สูญเสียมูลค่าทรัพย์สิน สูญเสียการท่องเที่ยว เป็นต้น

2) การรับมือผลกระทบจากสภาพอากาศเปลี่ยนแปลง กิจกรรมของหน่วยงานที่นำเสนอ การรับมือต่อสถานการณ์ อากาศแห้งแล้ง ศัตรูพืชระบาด ผลผลิตที่ลดลง ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น

3) การปรับตัวในการทำการเกษตรที่เท่าทันสภาพภูมิอากาศ และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เช่น การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทำการเกษตร ไม่เผา ใช้พลังงานสะอาด ลดการใช้ปุ๋ยและสารเคมี เพิ่มการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ วางแผนการเปลี่ยนพืชปลูกให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และปริมาณน้ำ เพื่อการเกษตรตลอดจนใช้เทคโนโลยีช่วยลดกิจกรรมที่ปล่อยคาร์บอน เป็นต้น

5.2.4 กิจกรรมภายในฐานเรียนรู้

1) การถ่ายทอดเทคโนโลยี สาธิต การฝึกปฏิบัติ ถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยีตามความต้องการของชุมชนหรือความจำเป็น เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาเชิงพื้นที่ โดยบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ตามบทบาทหน้าที่และภารกิจ

- (1) กิจกรรมฝึกอบรมต่อซังฟางข้าว หรือเศษซากพืช
- (2) กิจกรรมอัดก้อนตอซังฟางข้าว ใบอ้อย หรือเศษซากพืช
- (3) กิจกรรมทำปุ๋ยและวัสดุปลูกจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร
- (4) กิจกรรมแปรรูปอาหารสัตว์
- (5) กิจกรรมผลิตพลังงานทดแทน เช่น เชื้อเพลิงอัดแท่ง
- (6) กิจกรรมรวบรวมเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรส่งโรงไฟฟ้าชีวมวล
- (7) กิจกรรมการเพาะเห็ด
- (8) กิจกรรมแปรรูปเพิ่มมูลค่า เช่น ผลิตเฟอร์นิเจอร์ กระถางต้นไม้
- (9) หรือ กิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เพื่อทดแทนการเผา เป็นต้น

- (10) กิจกรรมการปลูกพืชใช้น้ำน้อยหลังการทำนา
- (11) กิจกรรมการเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2) การจัดนิทรรศการประกอบที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเนื้อหาควรเกี่ยวเนื่องกับประเด็นการถ่ายทอดความรู้ (เช่น ความรู้เรื่องฝุ่น PM 10 PM 2.5 ผลกระทบจากการเผาต่าง ๆ เช่น ทำลายโครงสร้างดิน ทำลายอินทรีย์วัตถุ ด้านสุขภาพอนามัย งานศึกษาวิจัยด้านเทคโนโลยีทางการเกษตรทดแทนการเผาต่าง ๆ การปลูกพืชใช้น้ำน้อยและการบริหารจัดการเป็นต้น) ทั้งนี้ สามารถพิจารณาได้ตามความเหมาะสม โดยควรประสานหน่วยงานในพื้นที่ร่วมบูรณาการ เช่น

- สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) (GISTDA)
- หน่วยงานภายใต้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- สำนักงานพลังงานจังหวัด
- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
- สถาบันการศึกษา
- สถานีนวัตกรรมวิทยา

- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)
- องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น
- โรงงานน้ำตาล โรงไฟฟ้าชีวมวล ผู้ผลิตและจัดจำหน่ายเครื่องจักรกลทางการเกษตร
- เกษตรกรต้นแบบปลอดการเผาที่ได้ส่งเสริมในพื้นที่ หรือเกษตรกรต้นแบบปลอด

การเผาในพื้นที่โครงการฯ

- เกษตรกรต้นแบบการปลูกพืชใช้น้ำน้อย
- ผู้ประกอบรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร
- สำนักข่าวในท้องถิ่น
- หรือ องค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทาง

การเกษตร เพื่อทดแทนการเผา และการบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

5.2.5 งานออกร้านแสดงสินค้า (ถ้ามี) โดยจัดแสดงสินค้าทางการเกษตร เช่น อาหาร ผลผลิตทางการเกษตร และผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ที่มีความสอดคล้องในการทำเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

5.2.6 การประเมินการยอมรับ นำไปใช้ประโยชน์ ประยุกต์และต่อยอด ผ่านระบบการประเมินผลออนไลน์ (ภาคผนวก 3 แบบจัดเก็บข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อระดับประสิทธิภาพ ประสิทธิผลกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกร) ช่วงเวลาดำเนินการภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2568

งบประมาณ : เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดงาน เช่น ค่าอาหาร ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม ค่าวัสดุอุปกรณ์ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ และฝึกปฏิบัติ ค่าวิทยากร ค่าพาหนะ สื่อ เอกสารประกอบการเรียนรู้ หรืออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมเวทีรณรงค์สร้างการรับรู้และการเรียนรู้การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Day)

5.2.7 ค่าวัสดุเกษตรสนับสนุนการสร้างการรับรู้เกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Day) เพื่อใช้สาธิต การฝึกปฏิบัติ ถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยีตามความต้องการของชุมชนหรือความจำเป็น เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

งบประมาณ : เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดซื้อ จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ ปัจจัยการผลิตหรืออื่นๆ เพื่อใช้สาธิต การฝึกปฏิบัติ ถ่ายทอดองค์ความรู้ หรืออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมเวทีรณรงค์สร้างการรับรู้และการเรียนรู้การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Day)

หมายเหตุ : เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นตามแผนปฏิบัติงานกิจกรรม/โครงการแล้วให้หน่วยงานผู้ปฏิบัติ รายงานผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณในระบบ e-Project กรมส่งเสริมการเกษตรทันที

ผลผลิต Output

กรอบแนวคิดการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผลกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกร

กรอบการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผลกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกร

ปัจจัยนำเข้า (Input)			ผลผลิต (Output)
ข้อมูล (ชนิดปฐมภูมิ)	เครื่องมือและ วิธีจัดเก็บข้อมูล	เทคนิคการวิเคราะห์	
1. ข้อมูลพื้นฐาน - เพศ/อายุ/การศึกษา - ถิ่นครองที่ดิน - ประสบการณ์ - เงินทุน/หนี้สิน	- เวทีวิเคราะห์ ข้อมูลแบบมี ส่วนร่วม - สัมภาษณ์ด้วย แบบสัมภาษณ์	1. เชิงปริมาณ โปรแกรมทางสถิติ - SPSS - SAS 2. เชิงคุณภาพ ทฤษฎีฐานราก เก็บและวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูล และ เก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ สมบูรณ์	ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผลกระบวนการเรียนรู้ของ เกษตรกร แบ่งเป็น 1. ข้อมูลความสัมพันธ์เชิงสถิติ - ด้านปัจจัยพื้นฐานเกษตรกร การทำ การเกษตร - การวัดผลการเรียนรู้ - เศรษฐกิจครัวเรือน - ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก จากกิจกรรมการเกษตร ได้แก่ การใช้ ปุ๋ย ใช้ปูน การเผา การใช้ เครื่องจักรกลการเกษตร 2. ข้อมูลความสัมพันธ์เชิงคุณภาพ - ด้านพฤติกรรม ทักษะ การเรียนรู้ - ด้านสังคม การมีส่วนร่วมของชุมชน - ความรู้สึกสัมผัส มองเห็น กลิ่น คาวิน มลภาวะทางอากาศ ดิน และน้ำ - ยืนยันข้อมูลด้วยวิทยาศาสตร์ เช่น จุด hot spot ค่า PM2.5 3. สรุปผล - ปัญหา อุปสรรค - ความท้าทาย 4. แนวทางพัฒนา - พัฒนาความสามารถเกษตรกรสู่ กระบวนการผลิตสินค้าเกษตร คาร์บอนต่ำโดยพิจารณาจาก ประสิทธิภาพประสิทธิผลการเรียนรู้ ของเกษตรกร
2. การทำการเกษตร - พืชหลัก/พืชรอง - เเผา/ไม่เผา - การใช้เครื่องจักรกล - การใช้ปุ๋ย/ให้น้ำ	- แบบบันทึก ข้อมูล - สังเกตแบบ มีส่วนร่วม - สัมภาษณ์	เชิงลึก - สันทนาแบบ กลุ่ม	
3. พฤติกรรม - ทักษะ - การจดจำบันทึก	เชิงลึก - สันทนาแบบ กลุ่ม	จุลภาค หาความ เชื่อมโยงของข้อมูล - จำแนกข้อมูล ระดับมหภาค การ กระทำ กิจกรรม ความหมาย การมีส่วน ร่วมในกิจกรรม ความสัมพันธ์ และ สถานการณ์	
4. การเรียนรู้ - เนื้อหา/วิทยากร/สถานที่/ สื่อการเรียนรู้ - รูปแบบออนไลน์/ ออฟไลน์ - ยอมรับ/นำไปใช้/ ประยุกต์	- เก็บรวบรวม จากเอกสาร		
5. เศรษฐกิจ - ต้นทุน/รายได้ - ตลาด/การขาย			
6. สังคม - การรวมกลุ่ม - ชุมชนมีส่วนร่วม			
7. สิ่งแวดล้อม - มลภาวะทางอากาศ ดิน น้ำ			

8. การปล่อยก๊าซเรือนกระจก - ปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ ปล่อยในกิจกรรม			- ผลักดันโครงการให้สามารถขึ้น ทะเบียน T-Ver และต่อยอดการ พัฒนาไปสู่การขายคาร์บอนเครดิต ต่อไป
--	--	--	---

หมายเหตุ เกษตรจังหวัดและหัวหน้ากลุ่มทุกกลุ่มทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่
สำนักงานเกษตรจังหวัด เขต ว่าจะได้ Output ตามคุณภาพมาตรฐาน และกรอบเวลาที่กำหนด
เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

5.3 ส่งเสริมการจัดทำแปลงทดสอบการทำเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

5.3.1 แปลงทดสอบเพื่อขยายผลการใช้จุลินทรีย์ย่อยสลายต่อซัง

จัดทำโดย : สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ

เป้าหมาย : พื้นที่แปลงขยายผลฯ จำนวน 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น นครราชสีมา นครสวรรค์ ร้อยเอ็ด และจังหวัดอุบลราชธานี

1) สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ ดำเนินการคัดเลือกเกษตรกร และพื้นที่จัดทำแปลงทดสอบเพื่อขยายผลการใช้จุลินทรีย์ย่อยสลายต่อซัง โดยมีหลักเกณฑ์ ในการคัดเลือก ดังนี้

(1) เป็นเกษตรกรทำการเกษตรโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่เผา ใช้ปุ๋ยเคมีสารเคมีอย่างเหมาะสม เป็นต้น และขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร

(2) เกษตรกรต้องไม่เป็นผู้มีรายชื่อเผาในพื้นที่เกษตรกรรมของตนเอง

(3) เกษตรกรเจ้าของแปลงทดสอบเพื่อขยายผลฯ เป็นสมาชิกศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) มีความสนใจที่จะเข้าร่วมโครงการและยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไข ข้อกำหนดในการดำเนินการ

(4) เกษตรกรต้องมีความรู้ที่โดดเด่น สามารถเป็นวิทยากรได้ และสามารถขยายผลความสำเร็จต่อไปยังเกษตรกรรายอื่นในพื้นที่ใกล้เคียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(5) เกษตรกรต้องปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรปลูกข้าว ตามพื้นที่เพาะปลูกจริง

2) ดำเนินการจัดทำแปลงทดสอบเพื่อขยายผลการใช้จุลินทรีย์ย่อยสลายต่อซังตามเทคโนโลยีที่กำหนด ดังนี้

(1) สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ สนับสนุนปัจจัยการผลิตแปลงทดสอบเพื่อขยายผลการใช้จุลินทรีย์ย่อยสลายต่อซัง ระยะเวลาดำเนินการเมษายน – พฤศจิกายน 2568 เพื่อใช้เป็นจุดเรียนรู้ และ ศึกษาดูงานแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

(2) จัดเก็บข้อมูลแปลงทดสอบเพื่อขยายผลการใช้จุลินทรีย์ย่อยสลายต่อซังและแปลงเปรียบเทียบตามแบบปฏิบัติของเกษตรกร ตามแบบจัดเก็บข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ (ภาคผนวก 4) ให้ทันตาม ระยะเวลาที่กำหนด เพื่อนำมาวิเคราะห์ผลการใช้จุลินทรีย์ย่อยสลายต่อซัง พร้อมทั้งสรุปผลการดำเนินงานและ รายงานให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบต่อไป

3) การตรวจวิเคราะห์ดิน ดำเนินการโดยศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) และสำนักงานเกษตรจังหวัด หรือสำนักงานเกษตรอำเภอ

สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ ดำเนินการเก็บตัวอย่างดินแปลงทดสอบเพื่อขยายผลการใช้จุลินทรีย์ย่อยสลายต่อซัง ก่อนและหลังใช้จุลินทรีย์ย่อยสลายต่อซัง ส่งตรวจวิเคราะห์ธาตุอาหารและคุณสมบัติของดินไปยังศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) เพื่อตรวจวิเคราะห์ และแปลผลค่าความอุดมสมบูรณ์ของดิน พร้อมทั้งให้คำแนะนำการใช้ปุ๋ยตามความต้องการของพืช

4) จัดเก็บข้อมูลแปลงทดสอบเพื่อขยายผลการใช้จุลินทรีย์ย่อยสลายต่อซัง

สำนักงานเกษตรจังหวัดดำเนินการจ้างเหมาจัดเก็บ บันทึก ข้อมูลพื้นฐานแปลง การจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร การใช้ปุ๋ยเคมี/อินทรีย์ การขังน้ำก่อนปลูกข้าว การขังน้ำระหว่างปลูก

ข้าว และผลผลิตต่อไร่ ต้นทุนการผลิต กำไรสุทธิต่อไร่/อัตราการใช้ปุ๋ย/อัตราการใช้สารเคมี/คุณภาพของดิน ให้ถูกต้องครบถ้วนทุกรายละเอียดตลอดกิจกรรมจัดทำแปลงทดสอบเพื่อขยายผลการใช้จุลินทรีย์ย่อยสลายต่อ ชั่ง (ภาคผนวก 6)

งบประมาณ : เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจ้างจัดทำแปลงทดสอบเพื่อขยายผลการใช้ จุลินทรีย์ย่อยสลายต่อชั่ง หรือค่าใช้จ่ายอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

หมายเหตุ :

1. คู่มือกิจกรรมแปลงทดสอบเพื่อขยายผลการใช้จุลินทรีย์ย่อยสลายต่อชั่ง ตามภาคผนวก 4
2. สำนักงานเกษตรจังหวัดดำเนินการกำกับ ควบคุม และตรวจสอบการบันทึกข้อมูล เกษตรกรที่เข้าร่วมแปลงทดสอบเพื่อขยายผลการใช้จุลินทรีย์ย่อยสลายต่อชั่ง (ภาคผนวก 6)
3. สำนักงานเกษตรจังหวัดดำเนินการสุ่มรายงานข้อมูลผลการดำเนินงานแปลงทดสอบเพื่อ ขยายผลการใช้จุลินทรีย์ย่อยสลายต่อชั่ง ภายใต้โครงการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ปี 2568 ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานแปลงทดสอบ ภาพถ่ายขั้นตอนตามระยะเวลากิจกรรมที่กำหนด ฯลฯ (ภาคผนวก 4)
- 4) ส่งกองส่งเสริมโครงการพระราชดำริ การจัดการพื้นที่และวิศวกรรมเกษตร ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลที่บันทึกเป็น Word และ PDF ทาง E-mail : agrieng.doae@gmail.com ภายในวันที่ 15 ธันวาคม 2568
4. เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นตามแผนปฏิบัติงานกิจกรรม/โครงการแล้วให้หน่วยงานผู้ปฏิบัติ รายงานผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณในระบบ e-Project กรมส่งเสริมการเกษตรทันที

5.3.2 แปลงเรียนรู้การบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมปลูกพืชใช้น้ำน้อย

จัดทำโดย : สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ

เป้าหมาย : จำนวน 5,000 ราย พื้นที่ 5,000 ไร่ (ภาคผนวก 1)

- 1) สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอดำเนินการคัดเลือกเกษตรกร และพื้นที่จัดทำแปลงเรียนรู้การบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมปลูกพืชใช้น้ำน้อย โดยมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

- (1) เป็นพื้นที่ทำนา
- (2) เป็นเกษตรกรทำการเกษตรโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่เผา ไร่/นา ใช้ปุ๋ยเคมีสารเคมีอย่างเหมาะสม เป็นต้น และขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร
- (3) เกษตรกรต้องไม่เป็นผู้มีรายชื่อเผาในพื้นที่เกษตรกรรมของตนเอง
- (4) เกษตรกรที่บริหารจัดการพื้นที่ด้วยการปลูกพืชใช้น้ำน้อยอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ หรือมีความต้องการเปลี่ยนมาปลูกพืชใช้น้ำน้อย
- (5) ควรมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ หรือมีระบบการให้น้ำที่เหมาะสมเพียงพอสำหรับใช้ ในการเพาะปลูกพืชใช้น้ำน้อยตลอดฤดูกาลผลิต
- (6) เกษตรกรมีองค์ความรู้ สามารถเป็นวิทยากร หรือขยายผลความสำเร็จต่อไปยัง เกษตรกรรายอื่นในพื้นที่ใกล้เคียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถใช้แอปพลิเคชันเพื่อการเกษตรสำหรับให้ คำแนะนำการใช้ปุ๋ยที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช ติดตามสถานการณ์ภัยแล้ง การคาดการณ์สภาพ

อากาศ การเก็บตัวอย่างดิน ตรวจวิเคราะห์ดินแบบง่าย ใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน และรู้ปริมาณการใช้น้ำของพืชในแปลง เลือกใช้วิธีการให้น้ำพืชที่เหมาะสมได้ อย่างน้อยคนละ 1 เรื่อง

(7) เกษตรกรต้องปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรปลูกพืชใช้น้ำน้อยตามพื้นที่เพาะปลูกจริง

2) ดำเนินการจัดทำแปลงเรียนรู้การบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมปลูกพืชใช้น้ำน้อย ดังนี้

(1) สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ สนับสนุนปัจจัยการผลิตแปลงเรียนรู้การบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมปลูกพืชใช้น้ำน้อย บนพื้นที่อย่างน้อย 1 ไร่ **ระยะเวลาดำเนินการพฤศจิกายน 2567 – เมษายน 2568**

(2) เกษตรกรสามารถรวมกลุ่มโดยให้พื้นที่ (ไร่) ในการจัดทำแปลงเรียนรู้เท่ากับหรือมากกว่าจำนวนเกษตรกร

(3) ส่งเสริมการเรียนรู้จากจุดทำแปลงเรียนรู้การบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมปลูกพืชใช้น้ำน้อยในฤดูนาปรัง เพื่อใช้เป็นจุดเรียนรู้และศึกษาดูงานแก่เกษตรกรที่สนใจ

(4) วิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนการผลิต ผลผลิต รายได้ ของข้าวนาปี ข้าวนาปรัง และพืชใช้น้ำน้อย

3) สำนักงานเกษตรอำเภอดำเนินการจัดเก็บบันทึกข้อมูลเกษตรกรแปลงเรียนรู้การบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมปลูกพืชใช้น้ำน้อย ภายใต้โครงการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ปี 2568 ตามประเด็นที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนด (ภาคผนวก 3 และภาคผนวก 6) ผ่านระบบออนไลน์

4) สำนักงานเกษตรอำเภอดำเนินการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมแปลงเรียนรู้การบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมปลูกพืชใช้น้ำน้อยตามพื้นที่เพาะปลูกจริง

หมายเหตุ : 1. สำนักงานเกษตรจังหวัดดำเนินการกำกับ ควบคุม และตรวจสอบการบันทึกข้อมูลเกษตรกรที่เข้าร่วมแปลงเรียนรู้การบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมปลูกพืชใช้น้ำน้อย (ภาคผนวก 3 และภาคผนวก 6) **ภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2568**

2. สำนักงานเกษตรจังหวัดดำเนินการสรุปผลการดำเนินงานแปลงเรียนรู้การบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมปลูกพืชใช้น้ำน้อย ภายใต้โครงการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ปี 2568 (ภาคผนวก 8) ส่งกลุ่มส่งเสริมระบบการผลิตข้าว สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร ทราบ ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลที่บันทึกเป็น Word, Excel และ PDF ทาง E-mail : Agriman34@gmail.com **ภายในวันที่ 30 สิงหาคม 2568**

3. เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นตามแผนปฏิบัติงานกิจกรรม/โครงการแล้วให้หน่วยงานผู้ปฏิบัติ รายงานผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณในระบบ e-Project กรมส่งเสริมการเกษตรทันที

5.3.3 แปลงทดสอบกิจกรรมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

จัดทำโดย : สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ

เป้าหมาย : พื้นที่แปลงทดสอบ จังหวัดละ 1 ไร่ จำนวน 10 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดลพบุรี กาญจนบุรี สระแก้ว ขอนแก่น นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุราษฎร์ธานี เชียงใหม่ น่าน และจังหวัดนครสวรรค์ รวมจำนวนพื้นที่ 10 ไร่

1) สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ ดำเนินการคัดเลือกเกษตรกร และพื้นที่จัดทำแปลงทดสอบกิจกรรมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีหลักเกณฑ์ ในการคัดเลือก ดังนี้

(1) เป็นเกษตรกรทำการเกษตรโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่เผา ไร่ปุ๋ยเคมี สารเคมีอย่างเหมาะสม เป็นต้น และขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร

(2) เกษตรกรต้องไม่เป็นผู้มีรายชื่อเผาในพื้นที่เกษตรกรรมของตนเอง

(3) เป็นเกษตรกรที่มีความต้องการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชในพื้นที่สูงจากพืชไร่เป็นพืช ไม้ผลสูง หรือมีความต้องการเปลี่ยนมาปลูกพืชใช้น้ำน้อยทดแทนการทำนาปรัง

(4) เกษตรกรเจ้าของแปลงทดสอบมีความสมัครใจที่จะเข้าร่วมโครงการและยินยอม ปฏิบัติตามเงื่อนไข ข้อกำหนดในการดำเนินการ

(5) ควรมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ หรือมีระบบการให้น้ำที่เหมาะสมเพียงพอสำหรับใช้ ในการเพาะปลูกพืชไม้ผลสูง หรือพืชใช้น้ำน้อยตลอดฤดูกาลผลิต

(6) เกษตรกรต้องมีความรู้ที่โดดเด่น สามารถเป็นวิทยากรได้ และสามารถขยายผล ความสำเร็จต่อไปยังเกษตรกรรายอื่นในพื้นที่ใกล้เคียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถใช้แอปพลิเคชันเพื่อ การเกษตรสำหรับให้คำแนะนำการใช้ปุ๋ยที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช ติดตามสถานการณ์ภัยแล้ง การ คาดการณ์สภาพอากาศ มีความรู้เรื่องผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ การเก็บตัวอย่างดิน ตรวจวิเคราะห์ดิน ใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน รู้ปริมาณการใช้น้ำของพืชในแปลง เลือกใช้วิธีการให้น้ำพืชที่ เหมาะสมได้ รู้จักวิธีการเลือกชนิดพืชที่เหมาะสมกับพื้นที่ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

(7) เกษตรกรต้องปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรปลูกข้าว พืชไม้ผลสูง และพืชใช้น้ำน้อย ตามพื้นที่เพาะปลูกจริง

2) ดำเนินการจัดทำแปลงทดสอบกิจกรรมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตาม เทคโนโลยีที่กำหนด ดังนี้

(1) สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ สนับสนุนปัจจัยการผลิตแปลงทดสอบกิจกรรม การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม บนพื้นที่อย่างน้อย 1 ไร่ ระยะเวลาดำเนินการพฤศจิกายน 2567 – เมษายน 2568 เพื่อใช้เป็นจุดเรียนรู้และ ศึกษาดูงานแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

(2) จัดเก็บข้อมูลแปลงทดสอบกิจกรรมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และแปลง เปรียบเทียบตามแบบปฏิบัติของเกษตรกร ตามแบบจัดเก็บข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ (ภาคผนวก 6) ให้ทันตาม ระยะเวลาที่กำหนด เพื่อนำมาวิเคราะห์ผลการปล่อยก๊าซเรือนกระจก พร้อมทั้งสรุปผลการดำเนินงานและ รายงานให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบต่อไป

หมายเหตุ :

1. คู่มือกิจกรรมแปลงทดสอบกิจกรรมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามภาคผนวก 5
2. สำนักงานเกษตรจังหวัดดำเนินการกำกับ ควบคุม และตรวจสอบการบันทึกข้อมูลเกษตรกรที่เข้าร่วมแปลงทดสอบกิจกรรมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (ภาคผนวก 6)
3. สำนักงานเกษตรจังหวัดดำเนินการสรุปรายงานข้อมูลผลการดำเนินงานแปลงทดสอบกิจกรรมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ภายใต้โครงการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ปี 2568 ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานแปลงทดสอบ ภาพถ่ายขั้นตอนตามระยะเวลากิจกรรมที่กำหนด ฯลฯ (ภาคผนวก 5) ส่งกลุ่มส่งเสริมระบบการผลิตข้าว สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร ในรูปแบบไฟล์ข้อมูลที่บันทึกเป็น Word และ PDF ทาง E-mail : Agriman34@gmail.com ภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2568
4. เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นตามแผนปฏิบัติงานกิจกรรม/โครงการแล้วให้หน่วยงานผู้ปฏิบัติ รายงานผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณในระบบ e-Project กรมส่งเสริมการเกษตรทันที

3) การตรวจวิเคราะห์ดิน ดำเนินการโดยสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร และสำนักงานเกษตรจังหวัด หรือสำนักงานเกษตรอำเภอ

- (1) สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ ดำเนินการเก็บตัวอย่างดินแปลงทดสอบกิจกรรมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ก่อนและหลังการเพาะปลูกในแปลงทดสอบฯ ส่งให้สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตรทันที เพื่อส่งตรวจวิเคราะห์ต่อไป
- (2) สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร ดำเนินการจัดส่งตัวอย่างดินเพื่อทำการตรวจวิเคราะห์ธาตุอาหารและคุณสมบัติของดินไปยังห้องปฏิบัติการที่มีความเชื่อถือได้ เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาใช้ในการจัดทำแปลงทดสอบกิจกรรมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

4) จัดเก็บข้อมูลแปลงทดสอบกิจกรรมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

สำนักงานเกษตรจังหวัดดำเนินการแจ้งเหมาจัดเก็บ บันทึก ข้อมูลพื้นฐานแปลง การจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร การใช้ปุ๋ยเคมี/อินทรีย์ การขังน้ำก่อนปลูกข้าว การขังน้ำระหว่างปลูกข้าว และข้อมูลการใช้เครื่องจักรกล (ขนาดแรงม้า ชนิดเครื่องยนต์ จำนวนครั้งที่ใช้งาน ระยะเวลาที่ใช้งาน จำนวนน้ำมันที่ใช้งาน) ให้ถูกต้องครบถ้วนทุกรายละเอียดตลอดกิจกรรมจัดทำแปลงทดสอบกิจกรรมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และแปลงเปรียบเทียบตามแบบปฏิบัติของเกษตรกร ลงในระบบการคำนวณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (GHG₅)

ทั้งนี้ กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการยกร่าง ขอบเขตของงาน (Terms of Reference : TOR) สำรอง จัดเก็บข้อมูล แปลงทดสอบการทำเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (ภาคผนวก 9)

หมายเหตุ :

เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นตามแผนปฏิบัติงานกิจกรรม/โครงการแล้วให้หน่วยงานผู้ปฏิบัติ รายงานผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณในระบบ e-Project กรมส่งเสริมการเกษตรทันที

*** เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ได้รับการสนับสนุนปัจจัยแปลงทดสอบและแปลงเรียนรู้ ไม่เข้าช้อนกับโครงการอื่นๆ ของกรมส่งเสริมการเกษตร***

กรอบแนวคิดการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำการเกษตรที่สามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

กรอบการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำการเกษตรที่สามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

ปัจจัยนำเข้า (Input)			ผลผลิต (Output)
ข้อมูล (ชนิดปฐมภูมิ)	เครื่องมือและวิธี จัดเก็บข้อมูล	เทคนิคการ วิเคราะห์	
1. ข้อมูลพื้นฐาน - เพศ/อายุ/การศึกษา - ถิ่นครองที่ดิน - ประสบการณ์ - เงินทุน/หนี้สิน	1. แบบจัดเก็บ ออนไลน์ ได้แก่ - แบบสัมภาษณ์ - แบบบันทึกข้อมูล - สังเกตพฤติกรรม - สัมภาษณ์ เชิงลึก	1. เชิงปริมาณ โปรแกรมทางสถิติ - SPSS - SAS - รายงานผลจาก ระบบของกรม ส่งเสริมการเกษตร	ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผลกระบวนการเรียนรู้ของ เกษตรกร แบ่งเป็น 1. ข้อมูลความสัมพันธ์เชิงสถิติ - ด้านปัจจัยพื้นฐานเกษตรกร การ ทำการเกษตร - การวัดผลแปลงทดสอบ - ผลทางรายได้จากแปลงทดสอบ - ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก จากกิจกรรมการเกษตร ได้แก่ การ ใช้ปุ๋ย ใช้ปูน การเผา การใช้ เครื่องจักรกลการเกษตร 2. ข้อมูลความสัมพันธ์เชิงคุณภาพ - ด้านพฤติกรรม ทักษะคิด การ เรียนรู้ การเป็นวิทยากร - ด้านสังคม การมีส่วนร่วมของ ชุมชน - ความรู้สึกสัมผัส มองเห็น กลิ่น ควัน มลภาวะทางอากาศ ดิน และ น้ำ 3. สรุปผล - ปัญหา อุปสรรค - ความท้าทาย 4. แนวทางพัฒนา - สร้างการรับรู้ ขยายผลแปลง ทดสอบไปยังเกษตรกรในพื้นที่อื่น ๆ - สนับสนุนและส่งเสริมการผลิต สินค้าเกษตรที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม ผลักดันให้เกิดสินค้า คาร์บอนต่ำ “DOAE Green Product”
2. การทำแปลงทดสอบ - นาข้าว/พืชหลังนา - เผา/ไม่เผา - การใช้เครื่องจักรกล - การใช้ปุ๋ย/ให้น้ำ	2. แบบจดบันทึก สำหรับเกษตรกร 3. แบบประเมิน เจ้าหน้าที่ออนไลน์ 4. ระบบบันทึก กิจกรรม และ คำนวณการปล่อย ก๊าซเรือนกระจก แบบออนไลน์	2. เชิงคุณภาพ ทฤษฎีฐานราก เก็บและวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูล และเก็บข้อมูล เพิ่มเติมเพื่อให้ได้ ข้อมูลที่สมบูรณ์ - จำแนกข้อมูล ระดับจุลภาค หา ความเชื่อมโยงของ ข้อมูล - จำแนกข้อมูล ระดับมหภาค การ กระทำ กิจกรรม ความหมาย การมี ส่วนร่วมในกิจกรรม ความสัมพันธ์ และ สถานการณ์	
3. พฤติกรรม - ทักษะคิด - การจดจำบันทึก - การเป็นวิทยากร			
4. การเรียนรู้ - การทำแปลงทดสอบ - การจดบันทึก - การแปลผล - ยอมรับ/นำไปใช้/ ประยุกต์			
5. เศรษฐกิจ - ต้นทุน/รายได้ - ตลาด/การขาย			
6. สังคม - ชุมชนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้/ สนใจ			
7. สิ่งแวดล้อม - สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง			
8. การปล่อยก๊าซเรือนกระจก - ปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ ปล่อยในกิจกรรม			

หมายเหตุ เกษตรจังหวัดและหัวหน้ากลุ่มทุกกลุ่มทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่
สำนักงานเกษตรจังหวัด เขต ว่าจะได้ Output ตามคุณภาพมาตรฐาน และกรอบเวลาที่กำหนด
เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

5.3.4 การปรับเปลี่ยนชุมชน/ เกษตรกรต้นแบบลดการเผาในพื้นที่ปลูกข้าวโพดตามหลัก R2

จัดทำโดย : สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ

เป้าหมาย : ชุมชน/ เกษตรกรต้นแบบ รวมจำนวน 30 ราย ในพื้นที่จำนวน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ น่าน และจังหวัดลำพูน

1) สำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ ดำเนินการคัดเลือกเกษตรกร และพื้นที่จัดทำแปลงปรับเปลี่ยนจากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นพืชมูลค่าสูง โดยมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

(1) เป็นเกษตรกรทำการเกษตรโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่เผา ใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีอย่างเหมาะสม เป็นต้น และขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร

(2) เกษตรกรต้องไม่เป็นผู้มีรายชื่อเผาในพื้นที่เกษตรกรรมของตนเอง

(3) เป็นเกษตรกรที่มีความต้องการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชในพื้นที่สูงจากข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นพืชมูลค่าสูง

(4) เกษตรกรเจ้าของแปลงทดสอบมีความสมัครใจที่จะเข้าร่วมโครงการและยินยอม ปฏิบัติตามเงื่อนไข ข้อกำหนดในการดำเนินการ

(5) ควรมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ หรือมีระบบการให้น้ำที่เหมาะสมเพียงพอสำหรับใช้ในการเพาะปลูกพืชมูลค่าสูง หรือพืชใช้น้ำน้อยตลอดฤดูกาลผลิต

(6) เกษตรกรต้องมียอดความรู้ที่โดดเด่น สามารถเป็นวิทยากรได้ และสามารถขยายผล ความสำเร็จต่อไปยังเกษตรกรรายอื่นในพื้นที่ใกล้เคียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ดำเนินการจัดทำแปลงทดสอบการปรับเปลี่ยนชุมชน/ เกษตรกรต้นแบบลดการเผาในพื้นที่ปลูกข้าวโพดตามหลัก R2 ตามภาคผนวก 10 ดังนี้

(1) สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ สนับสนุนปัจจัยการผลิตแปลงปรับเปลี่ยนจากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นพืชมูลค่าสูง บนพื้นที่อย่างน้อย 1 ไร่ ระยะเวลาดำเนินการเมษายน 2568 ถึง กันยายน 2568

(2) เกษตรกรสามารถรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

(3) ส่งเสริมการเรียนรู้จากจุดทำแปลงปรับเปลี่ยนจากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นพืชมูลค่าสูง เพื่อใช้เป็นจุดเรียนรู้และศึกษาดูงานแก่เกษตรกรที่สนใจ

(4) วิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนการผลิต ผลผลิต รายได้ ของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และพืชมูลค่าสูง

3) ดำเนินการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมแปลงทดสอบการปรับเปลี่ยนชุมชน/ เกษตรกรต้นแบบลดการเผาในพื้นที่ปลูกข้าวโพดตามหลัก R2 ตามพื้นที่เพาะปลูกจริง

งบประมาณ : สนับสนุนพันธุ์พืชมูลค่าสูงและปัจจัยการผลิตที่จำเป็น ซึ่งพันธุ์พืชที่สนับสนุนต้องเป็นพันธุ์ที่เหมาะสมกับทรัพยากรในพื้นที่ รวมถึงการปรับปรุงระบบการให้น้ำพืช

หมายเหตุ : เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นตามแผนปฏิบัติงานกิจกรรม/โครงการแล้วให้หน่วยงานผู้ปฏิบัติ รายงานผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณในระบบ e-Project กรมส่งเสริมการเกษตรทันที

5.4 การประชุมวิชาการการปรับตัวที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศด้วย Climate Smart Agriculture จำนวน 2 ครั้ง เพื่อนำเสนอแนวทางการทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และแสวงหาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาคีเพื่อขับเคลื่อนการทำการเกษตรที่นำไปสู่การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก จึงกำหนดประเด็นการประชุมวิชาการฯ ดังนี้

5.4.1 การประชุมวิชาการแนวทางส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (ระดับประเทศ)

จัดทำโดย : กองส่งเสริมโครงการพระราชดำริ การจัดการพื้นที่และวิศวกรรมเกษตร และ สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

เป้าหมาย : เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานผู้ที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นการนำเสนอ ดังนี้

- 1) แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 2) การบริหารจัดการพื้นที่ ดิน น้ำ ปุ๋ย พลังงานในการทำการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
- 3) การบูรณาการความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 4) การสร้างการรับรู้และองค์ความรู้แก่เกษตรกรในการทำการเกษตรยั่งยืน
- 5) ประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

5.4.2 การประชุมวิชาการทิศทางการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในอนาคต (ระดับประเทศ)

จัดทำโดย : กองส่งเสริมโครงการพระราชดำริ การจัดการพื้นที่และวิศวกรรมเกษตร และ สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

ประเด็นการนำเสนอ ดังนี้

เป้าหมาย : เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานผู้ที่เกี่ยวข้อง

- 1) บทบาทกรมส่งเสริมการเกษตรในการทำเกษตรคาร์บอนต่ำสู่การผลิตอาหารที่ยั่งยืน
- 2) บทบาทเกษตรกรไทยต่อการลดโลกร้อน
- 3) การสร้างความร่วมมือในทุกภาคส่วนเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
- 4) ประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

หมายเหตุ : เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นตามแผนปฏิบัติงานกิจกรรม/โครงการแล้วให้หน่วยงานผู้ปฏิบัติ รายงานผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณในระบบ e-Project กรมส่งเสริมการเกษตรทันที

5.5 จัดงานประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จำนวน 2 ครั้ง

5.5.1 งานประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Kick off)

จัดทำโดย : กองส่งเสริมโครงการพระราชดำริ การจัดการพื้นที่และวิศวกรรมเกษตร และ
สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

1) วัตถุประสงค์

(1.1) เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรเตรียมตัวและปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทาง
สภาพภูมิอากาศ

(1.2) ส่งเสริมการทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

(1.3) ส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่ด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่มวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

2) หลักคิดของการจัดงาน

เจ้าหน้าที่และเกษตรกรได้รับความรู้ถึงผลกระทบและการปรับตัวจากการเปลี่ยนแปลง
ทางสภาพภูมิอากาศ รวมถึงการปรับแผนการผลิตพืชเพื่อรองรับผลกระทบดังกล่าว

3) เป้าหมาย

เจ้าหน้าที่และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ หน่วยงานภาคีทั้งภาครัฐและเอกชน ใน
พื้นที่ที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงต่อการเผาในพื้นที่การเกษตร รวมถึงในพื้นที่สูงที่มีการปรับเปลี่ยนจากพืชไร่เป็นพืช
มูลค่าสูง และพื้นที่ปลูกพืชใช้น้ำน้อย

4) กิจกรรมหลัก

(4.1) จัดแสดงนิทรรศการ

- เสนอทางเลือกการใช้ประโยชน์จากการทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับ
สิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับพื้นที่ และเกษตรกรสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

- นำเสนอเทคโนโลยีการปลูกพืชใช้น้ำน้อย การปลูกพืชทดแทนพืชไร่ในพื้นที่สูง
และเทคโนโลยีทางการเกษตรทดแทนการเผา สอดคล้องกับพื้นที่ และเกษตรกรสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้
เกิดประโยชน์ได้

- ผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

(4.2) การเสวนาเรื่องทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อการปรับตัวให้เท่าทัน
ต่อสภาพภูมิอากาศ เช่น ลดการเผาในพื้นที่การเกษตรด้วย 3R model การปรับเปลี่ยนการปลูกพืชในพื้นที่สูง
และการปลูกพืชใช้น้ำน้อย โดยบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.5.2 งานประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Kick off)

การใช้จุลินทรีย์ย่อยสลายต่อซัง

จัดทำโดย : กองส่งเสริมโครงการพระราชดำริ การจัดการพื้นที่และวิศวกรรมเกษตร

1) วัตถุประสงค์

(1.1) เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรเตรียมตัวและปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ

(1.2) ส่งเสริมการทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

(1.3) ส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่ด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่มวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

2) หลักคิดของการจัดงาน

เจ้าหน้าที่และเกษตรกรได้รับความรู้ถึงผลกระทบและการปรับตัวจากการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ รวมถึงการปรับแผนการผลิตพืชเพื่อรองรับผลกระทบดังกล่าว

3) เป้าหมาย

เจ้าหน้าที่และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ หน่วยงานภาคีทั้งภาครัฐและเอกชน ในพื้นที่ที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงต่อการเผาในพื้นที่การเกษตร รวมถึงในพื้นที่สูงที่มีการปรับเปลี่ยนจากพืชไร่เป็นพืชมูลค่าสูง และพื้นที่ปลูกพืชใช้น้ำน้อย

4) กิจกรรมหลัก

(4.1) จัดแสดงนิทรรศการ

- เสนอทางเลือกการใช้ประโยชน์จากการทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับพื้นที่ และเกษตรกรสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

- นำเสนอเทคโนโลยีการปลูกพืชใช้น้ำน้อย การปลูกพืชทดแทนพืชไร่ในพื้นที่สูง และเทคโนโลยีทางการเกษตรทดแทนการเผา สอดคล้องกับพื้นที่ และเกษตรกรสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

- ผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

(4.2) การเสวนาเรื่องทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อการปรับตัวให้เท่าทันต่อสภาพภูมิอากาศ เช่น ลดการเผาในพื้นที่การเกษตรด้วย 3R model การปรับเปลี่ยนการปลูกพืชในพื้นที่สูง และการปลูกพืชใช้น้ำน้อย โดยบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หมายเหตุ : เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นตามแผนปฏิบัติงานกิจกรรม/โครงการแล้วให้หน่วยงานผู้ปฏิบัติ รายงานผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณในระบบ e-Project กรมส่งเสริมการเกษตรทันที

5.5.3 งานประชาสัมพันธ์สินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

จัดทำโดย : กองส่งเสริมโครงการพระราชดำริ การจัดการพื้นที่และวิศวกรรมเกษตร และสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

1) วัตถุประสงค์

(1.1) เพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้กับผู้บริโภค เกษตรกร และผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับผลกระทบของการผลิตและบริโภคสินค้าเกษตรที่มีต่อสิ่งแวดล้อม และความสำคัญของการเลือกใช้สินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(1.2) ส่งเสริมการผลิตและบริโภคสินค้าเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยการกระตุ้นให้เกษตรกรหันมาผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมให้ผู้บริโภคเลือกซื้อและบริโภคสินค้านี้ดังกล่าวมากขึ้น

(1.3) ส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทำให้เกษตรกรมีช่องทางในการจำหน่ายสินค้า และสร้างรายได้อย่างยั่งยืน

(1.4) สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทำให้ผู้บริโภคมั่นใจในคุณภาพและความปลอดภัยยิ่งขึ้น

2) หลักคิดของการจัดงาน

ผู้บริโภคและเกษตรกรตระหนักรู้ถึงการบริโภคและการผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ

3) เป้าหมาย

เจ้าหน้าที่และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ หน่วยงานภาคีทั้งภาครัฐและเอกชน ในพื้นที่ที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงต่อการเผาในพื้นที่การเกษตร รวมถึงในพื้นที่สูงที่มีการปรับเปลี่ยนจากพืชไร่เป็นพืชมูลค่าสูง และพื้นที่ปลูกพืชใช้น้ำน้อย

4) กิจกรรมหลัก

(4.1) จัดแสดงนิทรรศการ

- กิจกรรมการทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- นำเสนอผลการใช้จุลินทรีย์ย่อยสลายตอซัง
- การส่งเสริมการตลาดเผาในพื้นที่การเกษตรด้วย 3R Model และผลิตภัณฑ์

จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

(4.2) จัดแสดงและจำหน่ายสินค้า และผลิตภัณฑ์การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น สินค้าและผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร และสินค้าและผลิตภัณฑ์จากการทำการเกษตรคาร์บอนต่ำ

หมายเหตุ : เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นตามแผนปฏิบัติงานกิจกรรม/โครงการแล้วให้หน่วยงานผู้ปฏิบัติ รายงานผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณในระบบ e-Project กรมส่งเสริมการเกษตรทันที

5.5.4 สื่อประชาสัมพันธ์การทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (ระดับเขต)

สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่รับผิดชอบในแต่ละเขต จัดทำสื่อ นิทรรศการ เอกสารด้านการทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้บริการความรู้การทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามความเหมาะสมของบริบทในพื้นที่

ทั้งนี้ กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการจัดทำรูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

หมายเหตุ : เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นตามแผนปฏิบัติงานกิจกรรม/โครงการแล้วให้หน่วยงานผู้ปฏิบัติ รายงานผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณในระบบ e-Project กรมส่งเสริมการเกษตรทันที

5.5.5 ชุดวิชา e-Learning การทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

จัดทำโดย : กองส่งเสริมโครงการพระราชดำริ การจัดการพื้นที่และวิศวกรรมเกษตร และ สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

จัดทำชุด e-Learning เป็นสื่อการเรียนรู้ผ่านช่องทางออนไลน์สร้างการเรียนรู้การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาองค์ความรู้การทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมแก่เจ้าหน้าที่

1) สร้างสื่อการเรียนรู้ สร้างแรงจูงใจ ให้ความรู้ และสร้างความตระหนักผลกระทบของการเกษตรที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำการเกษตร

2) เป้าหมาย

(2.1) ชุดวิชา e-Learning จำนวน 1 ชุด

(2.2) เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้เรียนรู้

3) กิจกรรม

(3.1) จัดทำชุดวิชา e-Learning การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(3.2) เนื้อหาประกอบด้วย

- สถานการณ์และผลกระทบจากสภาพอากาศเปลี่ยนแปลง
- การปรับตัว และรับมือในการทำการเกษตรต่อสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง
- ความหมายการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- กิจกรรมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ไม่เผา บริหารจัดการพื้นที่ เพาะปลูกพืชหมุนเวียน
- 3R Model
- กิจกรรมการเกษตรที่ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
- การใช้จุลินทรีย์ย่อยสลายต่อซัง

(3.3) เจ้าหน้าที่เรียนรู้ผ่าน e-learning

(3.4) วัดผลการเรียนรู้

หมายเหตุ : เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นตามแผนปฏิบัติงานกิจกรรม/โครงการแล้วให้หน่วยงานผู้ปฏิบัติ รายงานผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณในระบบ e-Project กรมส่งเสริมการเกษตรทันที

5.6 ผลสำเร็จโครงการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

5.6.1 สัมมนาผลสำเร็จโครงการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

จัดทำโดย : กองส่งเสริมโครงการพระราชดำริ การจัดการพื้นที่และวิศวกรรมเกษตร และ
สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

1) วัตถุประสงค์

(1.1) เพื่อเผยแพร่ผลสำเร็จของการดำเนินโครงการส่งเสริมเกษตรที่เป็นมิตรกับ
สิ่งแวดล้อม ให้เกิดการรับรู้

(1.2) เพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิดเชิงพัฒนาและต่อยอดจากผลสำเร็จกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) หลักคิดของการจัดงาน

พัฒนาต่อยอดผลสำเร็จสู่การขยายผลอย่างเป็นวงกว้าง ส่งผลต่อการลดการปล่อย
ก๊าซเรือนกระจกในภาคการเกษตร ผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เกิดความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม
เศรษฐกิจ และสังคม

3) เป้าหมาย

เกษตรกร เจ้าหน้าที่ หน่วยงานภาคีการบูรณาการ ภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้เกี่ยวข้องกับ
การส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

4) กิจกรรมหลัก

(4.1) จัดแสดงนิทรรศการ

- นำเสนอผลสำเร็จการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- นำเสนอผลสำเร็จการขยายผลใช้จุลินทรีย์ย่อยสลายตอซัง
- นำเสนอผลการทดสอบกิจกรรมการเกษตรที่ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

(4.2) เวทีสัมมนา

- วิทยากรบรรยาย ในหัวข้อ การปรับตัว รับมือ กับสถานการณ์สภาพอากาศ
เปลี่ยนแปลง

- เกษตรกรนำเสนอผลสำเร็จ และการเรียนรู้การทำเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ร่วมการนำเสนอผลงานของหน่วยงาน แนวทางหรือ
วิธีการที่จะผลักดันให้การทำเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคการเกษตร

- กรมส่งเสริมการเกษตร นำเสนอผลความสำเร็จของการส่งเสริมการเกษตรที่เป็น
มิตรกับสิ่งแวดล้อม และวิสัยทัศน์การบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีในการพัฒนางานส่งเสริม
การเกษตรสนับสนุนการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

- เจ้าหน้าที่ในส่วนภูมิภาคเข้าร่วมฟังการสัมมนาผ่านช่องทางออนไลน์

- แลกเปลี่ยนระดมความคิดและจัดทำแผนการพัฒนาเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

หมายเหตุ : เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นตามแผนปฏิบัติงานกิจกรรม/โครงการแล้วให้หน่วยงานผู้ปฏิบัติ
รายงานผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณในระบบ e-Project กรมส่งเสริมการเกษตรทันที

5.7 บริหารจัดการโครงการ

5.7.1 ประชุม ติดตาม นิเทศ สรุปรูป ประเมินผล จัดทำรายงานและให้คำแนะนำ (ส่วนกลาง)

1) กองส่งเสริมโครงการพระราชดำริ การจัดการพื้นที่และวิศวกรรมเกษตร ติดตาม กำกับดูแล ให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษาแนะนำแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนงาน ตลอดจนแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานในพื้นที่

2) สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร ติดตาม กำกับดูแล ให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษาแนะนำแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนงาน ตลอดจนแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานในพื้นที่

5.7.2 ประชุม ติดตาม นิเทศ และให้คำแนะนำ (เขต)

สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่รับผิดชอบในแต่ละเขต ติดตามความก้าวหน้าสนับสนุนองค์ความรู้ ในการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนงาน ตลอดจนแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่

5.7.3 ติดตาม นิเทศ สรุปรูป ประเมินผล และจัดทำรายงาน (จังหวัด/อำเภอ)

สำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอ ดำเนินการติดตามการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

5.7.4 สนับสนุนชุดปฏิบัติการเฝ้าระวังการเผาวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ระดับอำเภอ

สนับสนุนชุดปฏิบัติการเฝ้าระวังการเผาวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ระดับอำเภอ ในการปฏิบัติการเฝ้าระวังการเผาในพื้นที่เกษตร ของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตรร่วมกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ระดับอำเภอและระดับตำบล ให้สอดคล้องกับจำนวนคน พื้นที่ และ ข้อมูล Hotspot เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่การเกษตรระดับพื้นที่และให้ชุดปฏิบัติการฯ จัดทำแผนการดำเนินงาน ประเมินความเสี่ยง เฝ้าระวัง เผชิญเหตุ เยี่ยมเยียนป้องปราม การเผาในพื้นที่การเกษตร

งบประมาณ : เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พัก ค่าพาหนะ ค่าใช้จ่ายในการทำรายงานและค่าใช้จ่ายอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

หมายเหตุ : เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นตามแผนปฏิบัติงานกิจกรรม/โครงการแล้วให้หน่วยงานผู้ปฏิบัติ รายงานผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณในระบบ e-Project กรมส่งเสริมการเกษตรทันที

6. ระยะเวลาดำเนินการ

ตุลาคม 2567 - กันยายน 2568

.....

7. แผนปฏิบัติงาน

[illegible]

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2567			ปี 2568								
	ต.ค. 67	พ.ย. 67	ธ.ค. 67	ม.ค. 68	ก.พ. 68	มี.ค. 68	เม.ย. 68	พ.ค. 68	มิ.ย. 68	ก.ค. 68	ส.ค. 68	ก.ย. 68
5. จัดงานประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม												
5.1 งานประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Kick off)	★	★										
5.2 งานประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Kick off) แผลงขยายผลการใช้จุลินทรีย์ย่อยสลายต่อซัง	★	★										
5.3 งานประชาสัมพันธ์สินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม							★	★				
5.4 สื่อประชาสัมพันธ์การทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (ระดับเขต)		★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★
5.5 ชุมวิชา e-Learning การทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม		★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★
6. ผลสำเร็จโครงการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม												
6.1 สัมมนาผลสำเร็จโครงการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม									★			
7. บริหารจัดการโครงการ												
7.1 ประชุม ติดตาม นิเทศ สรุป ประเมินผล จัดทำรายงานและให้คำแนะนำ (ส่วนกลาง)	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★
7.2 ติดตาม นิเทศ และให้คำแนะนำ (เขต)	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★
7.3 ติดตาม นิเทศ สรุป ประเมินผล และจัดทำรายงาน (จังหวัด/อำเภอ)	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★
7.4 ค่าใช้จ่ายในการลงพื้นที่สร้างการรับรู้ป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่การเกษตรของชุดปฏิบัติการฯ			★	★	★	★	★	★				

8. งบประมาณทั้งสิ้น 24,000,000 บาท

9. ตัวชี้วัด (ตรงกับเอกสารงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2566 ขาวคาดแดง)

เชิงปริมาณ

- (1) เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้ จำนวน 16,500 ราย
- (2) ลดการเผาในพื้นที่เกษตร จำนวน 66,000 ไร่

เชิงคุณภาพ

- (1) ร้อยละของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการสร้างรายได้จากการใช้เศษวัสดุทางการเกษตร ร้อยละ 60
- (2) เกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมสามารถบริหารจัดการพื้นที่ปลูกพืชใช้น้ำน้อยได้

10. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

10.1 ผลผลิต (output)

- (1) เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้ ไม่น้อยกว่า 16,500 ราย
- (2) ลดการเผาในพื้นที่เกษตรปลอดการเผา จำนวน 66,000 ไร่

10.2 ผลลัพธ์ (outcome)

- (1) เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับปฏิบัติ ส่งผลให้พื้นที่เผาลดลงจากปี 2566 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10

11. ผลที่คาดว่าจะได้รับ (ระบุประโยชน์ การเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะได้เมื่อสิ้นสุดโครงการ ทั้งเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ และต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์)

- (1) เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายปลอดการเผา มีกิจกรรมการลดต้นทุนจากการใช้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร มาผลิตปุ๋ยหมักทดแทนการเผา และการใช้อินทรีย์วัตถุปรับปรุงบำรุงดินทำให้โครงสร้างดินดีขึ้น และมีรายได้เพิ่มจากการเพิ่มมูลค่าวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร
- (2) พื้นที่เผาไหม้ และจุดความร้อน (hotspot) ในพื้นที่เกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการลดลง ส่งผลให้สุขอนามัยของประชาชนดีขึ้น

12. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

กรมส่งเสริมการเกษตร

นายไพโรจน์ คอทอง อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ที่ปรึกษา

กองส่งเสริมโครงการพระราชดำริ การจัดการพื้นที่และวิศวกรรมเกษตร

ชื่อ นายวุฒิสักดิ์ เพชรมีศรี

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองส่งเสริมโครงการพระราชดำริ การจัดการพื้นที่และวิศวกรรมเกษตร

ชื่อ นายธนศักดิ์ วิวัฒนวานิช

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มโครงการพระราชดำริ ที่ปรึกษา

ชื่อ นายนิรัช สุขอนันต์

ตำแหน่ง วิศวกรการเกษตรปฏิบัติการ

โทรศัพท์ 02-579-0163 ,095-940-2531

E-mail: agrieng.doae@gmail.com

ชื่อ นายคณาวุฒิ พันธนะบุญ

ตำแหน่ง วิศวกรการเกษตรปฏิบัติการ

โทรศัพท์ 02-579-0163 ,066-161-5453

สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

ชื่อ นายวุฒิชัย ชินวงศ์

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

ชื่อ นางสาวอำพร เนติ

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมระบบการผลิตข้าว

โทรศัพท์ 0 2940 6100

E-mail: Agriman34@gmail.com

ชื่อ นางสาวสุภาวดี เนินคณา

ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

โทรศัพท์ 0 2940 6100

E-mail: Agriman34@gmail.com

ชื่อ นายอรุณชัย ศิริทรัพย์

ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

โทรศัพท์ 0 2940 6100

E-mail: Agriman34@gmail.com

ชื่อ นางณิศรา สามบุญศรี

ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

โทรศัพท์ 0 2940 6100

E-mail: Agriman34@gmail.com

ภาคผนวก

ภาคผนวก 1 เป้าหมายแปลงเรียนรู้การบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมปลูกพืชใช้น้ำน้อย

ภาคผนวก 2 แบบประเมินผลการเรียนรู้เวทีรณรงค์สร้างการรับรู้และการเรียนรู้การเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Day) Pre-Test /Post-Test

ภาคผนวก 3 แบบจัดเก็บข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อระดับประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกร

ภาคผนวก 4 คู่มือกิจกรรมแปลงทดสอบเพื่อขยายผลการใช้จุลินทรีย์ย่อยสลายต่อซัง

ภาคผนวก 5 คู่มือกิจกรรมแปลงทดสอบกิจกรรมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ภาคผนวก 6 คู่มือระบบบันทึกกิจกรรมและคำนวณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Green House Gas System)

ภาคผนวก 7 แบบจัดเก็บต้นทุนการผลิต (Excel)

ภาคผนวก 8 แบบสรุปผลการดำเนินงานแปลงเรียนรู้การบริหารจัดการพื้นที่ปลูกพืชใช้น้ำน้อยที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ภาคผนวก 9 ร่างขอบเขตของงาน (Terms of Reference : TOR) สำรวจ จัดเก็บข้อมูล แปลงทดสอบฯ

ภาคผนวก 10 คู่มือแปลงทดสอบการปรับเปลี่ยนชุมชน/ เกษตรกรต้นแบบลดการเผาในพื้นที่ปลูกข้าวโพดตามหลัก R2